

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Skolmästarhagen

Omslagsfoto: Per Folkesson

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på

”kartverket skyddad natur”. I kartverket söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information (se bilaga för användarhandledning).

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. Det görs på Miljödataportalen.

För mer information om Natura 2000:

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/sodermanland eller telefon 010-22 340 00

Naturvårdsverkets hemsida: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Miljödataportalen: <http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/>

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0220358 Skolmästarhagen

Kommun: Strängnäs

Områdets totala areal: 2 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen:

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-19

Markägarförhållanden: Strängnäs kommun

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2000-07-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9020 - Nordlig ädellövskog

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: Det övergripande syftet med Natura 2000-området Skolmästarhagen är att bevara den lövdominerade skogen med dess artrika vårflora.

Prioriterade åtgärder: Gran ska röjas regelbundet i området.

Beskrivning av området

Ädellövskogsområdet Skolmästarhagen är belägen invid europaväg 20 endast sex kilometer väster om Strängnäs tätort. Den ganska tät skogsklädda moränsluttningen domineras av ek och lind och hassel med inslag av asp, rönn och hägg m fl. Marken är mullrik och förekomsten av spenört och oxbär tyder på tillgång till kalk. Vårfloran är artrik och en lång rad signalarter förekommer. Omgivningarna består i öster av barrskog och i väster av åker inom ett militärt övningsområde. I Skolmästarhagen finns ett bronsåldersröse, en järnåldersgrav samt en

bryggliknande stensättning som sannolikt är ett minne från den tid då vattnet i Mälaren gick ända upp till området.

Sedan 1873 har området fungerat som löneförmån för rektorn eller skolmästaren på gymnasieskolan i Strängnäs. Den sista innehavaren pensionerades så sent som 1985.

Vad kan påverka negativt

- Fri utveckling där granen successivt blir dominerande träd.
- All form av exploatering
- Alla former av produktionsinriktat skogsbruk, t.ex. avverkningar, främst kalavverkningar, både i och i anslutning till objektet, men även transporter, markberedning, dikning, skogsplantering och buskröjning som görs i icke-naturvårdande syfte.
- Ökad inträngning och/eller tillväxt av gran i lövskogen.
- Invandring av främmande (förvildade) trädslag och buskar.
- Läckage av bekämpningsmedel och gödning från omkringliggande jordbruksmarker.
- Luftföroreningar, främst bilavgaser från angränsande större vägar, vilka kan utarma lav- och svampfloran på grövre träd.
- Tillvaratagande av död ved.
- Beskuggning av äldre ekar som kan medföra att ekarna dör.
- Deponering av jord, sand, avfall, bråte etc.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Skydd: Området saknar skydd.

Skötsel: Gran ska regelbundet röjas i området. Skyddsvärda träd, framför allt ek och lind, kan behöva friställas för att bland annat skapa solbelysta stammar.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000-naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**9020 - Nordlig ädellövskog**

Areal: 2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Området är ett lundartat mullrikt lövskogsområde med potential att hysa rödlistade arter. Det är en varierande åldersfördelning på träden, det finns allt ifrån flera hundraåriga ekar och lindar till yngre träd och en generation yngre skott som utvecklas i skuggan under lövträden. En gigantisk asp står i den västa delen av området, omkrets 241 cm. Några av träden är döda eller ihåliga med mulm. I östra delen finns en del grova granar och tallar, i den sydöstra delen står ett par riktigt stora ekar med en omkrets på 3,5-4 meter, delvis döende.

Den tidigare mer öppna hagen har successivt tätat till skog under 1900-talet. Idag domineras trädskiktet av lind och ek. I buskskiktet märks främst hassel men också skogstry, rönn och ung lind förekommer rikligt. Några av ekarna har ett vidkronigt växtsätt vilket tyder på öppna, mer ljusa förhållanden under trädens uppväxttid. Det samma visar området enbuskar som nu tynar bort i den skuggiga miljön.

Vårfloran är rik med inslag av många krävande lundväxter. Vårärt, vippärt, underviol, gulsippa, blåsippa och trolldruva är några exempel som alla fungerar som signalarter för olika typer av ädellövskog.

Bevarandemål

Lövskogen är olikåldrig och skiktad med ett rikligt inslag av gamla träd, döda träd och död ved. I lövskogen finns rikligt med lind och ek. Gamla värdefulla lövträd hotas inte av inväxande träd. Vårfloran är rik med arter som vårärt, trolldruva, blåsippa och underviol. Arealen lövskog ska vara minst 2,0 ha.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt bevarandetillstånd.

Dokumentation

Exempel på arter som har noterats i området:

Bergmynta	<i>Satureja vulgaris</i>
Blodnäva	<i>Geranium sanguineum</i>
Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>
Gulsippa	<i>Anemone ranunculoides</i>
Hassel	<i>Corylus avellana</i>
Knärot	<i>Goodyera repens</i>
Lind	<i>Tilia cordata</i>
Måbär	<i>Ribes alpinum</i>
Olvon	<i>Viburnum opulus</i>
Skogstry	<i>Lonicera xylosteum</i>
Spenört	<i>Laserpitium latifolium</i>
Svinrot	<i>Scorzonera humilis</i>
Tallört	<i>Monotropa hypopitys</i>
Trolldruva	<i>Actea spicata</i>
Tulkört	<i>Vincetoxicum hircinum</i>
Underviol	<i>Viola mirabilis</i>
Vippärt	<i>Lathyrus niger</i>
Vårärt	<i>Lathyrus vernus</i>

Referenser

Bevarandeplan för Natura 2000-område Skolmästarhagen, SE0220358. 2006. Länsstyrelsen i Södermanland.

Fornlämnings yta, RAÄ Härad Socken 334:1

Fornlämnings yta, RAÄ Strängnäs socken 350:1

Länsstyrelsen i Södermanlands län 1991: Sörmlands Natur. Naturvårdsprogram.

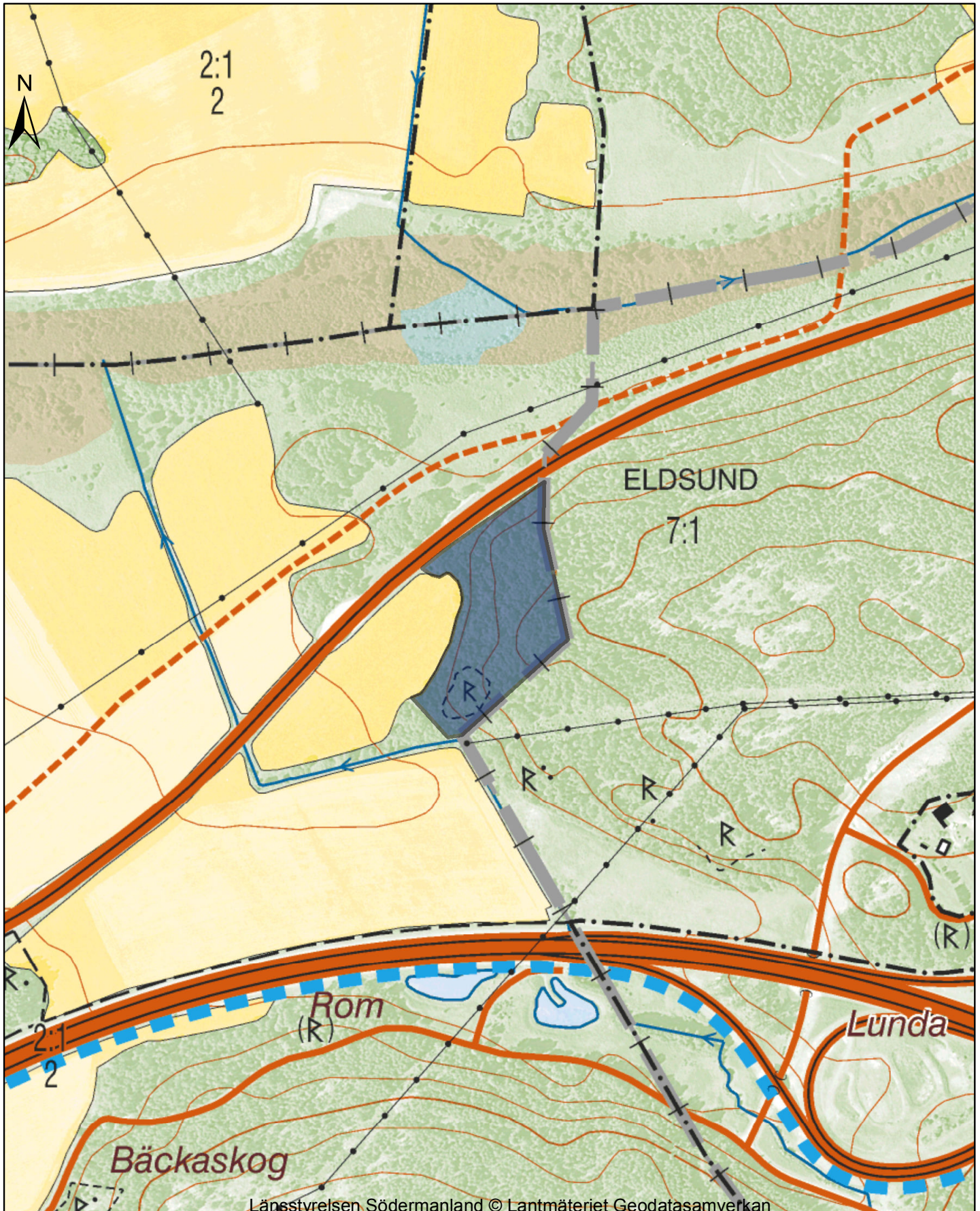
Skolmästarhagen – Ett ädellövskogsområde i förändring, Lotta Risberg, Ulltuna, 2001.

Signalarter i projekt nyckelbiotoper, Skogsstyrelsen, 1994.

Sörmlands flora, Botaniska sällskapet i Stockholm, 2001.

Inventeringar

”Skolmästarhagen – Ett ädellövskogsområde i förändring”, Lotta Risberg, Ulltuna, 2001.

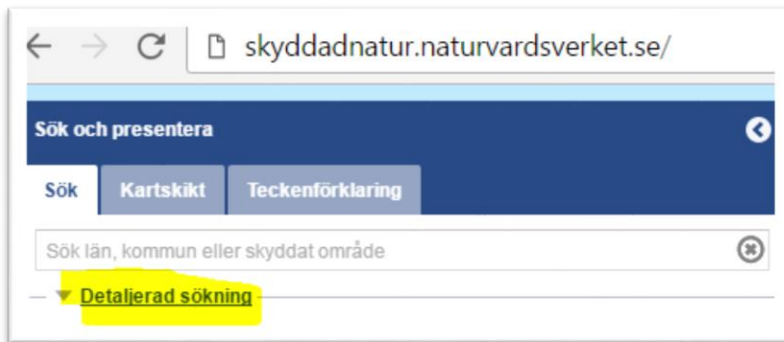

Karttjänst Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

För att få en bild av var i respektive Natura 2000-område naturtyperna finns kan Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur användas.

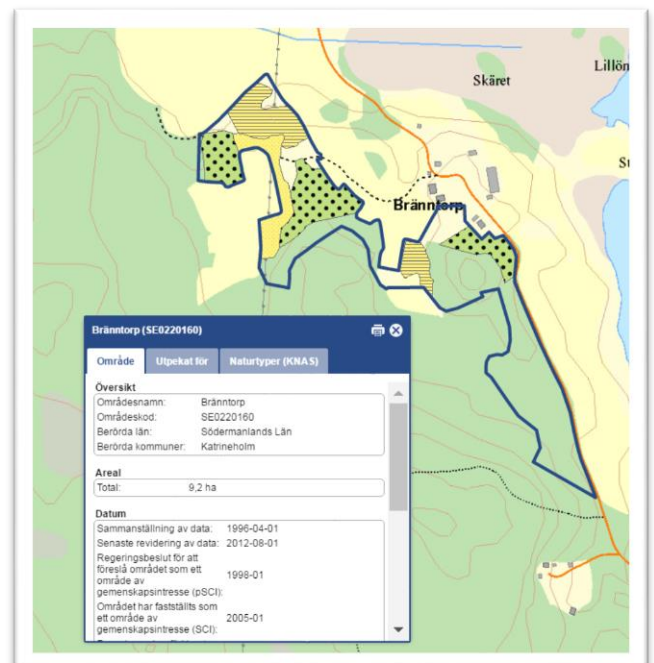
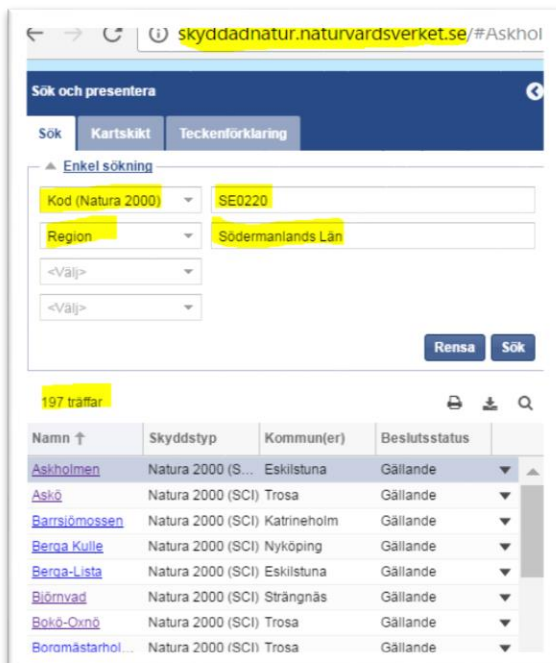
Välj "Detaljerad sökning"

Välj alternativ *Kod (Natura 2000)* skriv in SE0220

Välj *Region* och sök fram Södermanlands län

Sök, det ska bli 197 träffar. När man klickar på ett av namnen i listan kommer man dit i kartan.

För att se Naturtyper för områdena i kartan gå in på fliken "Kartskikt".

Avmarkera allt i *Naturvårdsregistret*. Det är endast *Naturtypskarteringar* > *Natura naturtypskartan (NNK)* > *Naturtyper (ytor)* som ska vara markerade. Klicka sedan i kartan på den naturtyp du vill veta mer om så kommer en informationsruta upp i fönstret.

